

Taageeridda Hanuuninta Canugaaga ee Waxbarashada Carruurnimada Hore iyo Adeegyada Daryeelka

SOMALI

Bilow wanaagsan ee waxbarashada carruurnimada hore waa muhiim. Waxaa muhiim ah in adiga iyo qoyskaaga aad dareentaan soo dhaweyn, badbaado iyo taageero. Maalmaha ugu horreeya ee adeeggu waxay ku saabsan yihiin canugaaga inuu barto carruur kale oo uu bilaabo xiriir kalsoonii leh macallimiintooda, barayaashooda iyo xirfadlayaasha kale ee carruurnimada hore.

Adeegyada Waxbarashada Carruurnimada Hore iyo Daryeelka Fiktooriya waxaa haga *Habka Barashada iyo Horumarinta Sanadaha Hore ee Fiktooriya* (VEYLDF). Qaab dhismeedkan wuxuu wargelinayaar barayaasha in 'afooniga carruurta iyo taariikhdooda qoys iyo dhaqan ay qaabeeyaan barashadooda iyo horumarkooda. Carruurt waxay dareemaan soo dhaweyn waxayna bartaan sida ugu fiican marka xirfadlayaashu ixtiraamaan oo afoonasaan afoonigooda gaarka ah '(VEYLDF, 2016, pg. 12). Fahamkaani wuxuu saldhig u noqon doonaa habka barayaasha u qaadanayaan taageeridda adiga iyo ilmahaaga inta lagu jiro hanuuntooda iyo muddada dejinta ee Adeegooda Waxbarashada Carruurnimada Hore ee cusub.

Adeegyada Waxbarashada Carruurnimada Hore iyo Adeegyada Daryeelka waxay u arkaan iskaashiga wada shaqayneed ee ka dhexeyya barayaasha iyo qoysaska inay yihiin aasaaska barnaamij tayo leh. Cilaqaadyada ixtiraamka leh ee bilowga ah ayaa tilmaam xooggan u ah adeeg tayo sare leh. Wuxaa filan kartaa barayaasha inay noqdaan kuwo diirran oo soo dhaweyn leh kuna dhiirrigeliya adeegsiga luqadda(ha) qoyskaaga.

Adeegyadu waxay kaa taageeri karaan isgaarsiinta adiga oo adeegsanaya adeegga turjumaanka taleefanka si loo hubiyo in si habboon loo wargeliyo oo aad fursad u hesho inaad su'aalo ku weydiisato oo aad ku raadsato macluumaad dheeraad ah luqadda aad ugu qanacsan tahay. Intaas waxaa dheer, shaqaale caawiya oo ku hadla luqadda qoyskaaga ayaa laga yaabaa inuu diyaar u yahay inuu caawiyo ilmahaaga waqt gaaban marka ay yeeshan xiriir iyo dareen ka mid ahaanshaha adeegga.

Waxbarashada Carruurnimada Hore ee Tayada waxay qoysaska u afoonan tahay 'saamaynta koowaad ee barashada carruurta iyo koritaankooda' (VEYLDF, 2016, pg. 9). Barayaashu waxay qiimeeyaan oo raadiyaan talada qoyska iyo ka qaybgalka barnaamijka sannadaha hore. Kani ma aha oo kaliya wargelinta dhaqanka barayaasha laakiin sidoo kale wuxuu ka caawiyaar carruurta inay yeeshan kalsoonii, nabadgelyo iyo xiriir ka dhexeyya dadka ku nool deegaankooda waxbarashada iyo daryeelka iyo bay'ada guriga taas oo kor u qaadeysa natijjooyinka barashada. Qoysaska waxaa sidoo kale lagu dhiirigelinayaan inay ku lug yeeshan adeegga oo ay soo xaadiran inta lagu jiro fadhiyada bilowga ah. Tani waxay ka caawineysaa canugaaga inuu dareemo ammaan wuxuuna kaa caawinayaan inaad fahanto waxa ka dhacaya adeegga marka ilmahaagu joogo adiga la'aantiis.

Adeeggaaga carruurnimada hore wuxuu lahaan doonaa qorshe hanuunineed oo kaa caawinaya adiga iyo ilmahaagu inaad barataan adeegyada. Tan waxaa ku jiri kara;

- booqashada adeegga adiga iyo canugaaga ka hor imaanshaha rasmiga ah
- laga bilaabo fadhiyada gaagaaban iyo dhisidda ilaa fadhiyo dhaadheer si ay adiga iyo ilmahaagu kaaga caawiyaan inaad dareentaan raaxo.

Barayaasha carruurnimada hore ayaa kula joogi doona waxayna ku weydiin doonaan xoogaa su'aalo ah oo ku saabsan adiga iyo canugaaga. Tani waxay siin doontaa faham wanaagsan oo ku saabsan baahida ilmahaaga waxayna ka caawineysaa inay abuuraan barnaamij sare u qaadaya fursadaha waxbarashada iyo natiijooyinka wanaagsan ee canugaaga.

Tusaalooyinka maclumaadka adeegyada carruurnimada hore waxay ku weydiin karaan inaad la wadaagto waa;

- Maclumaadka ku saabsan caafimaadka carruurta - diwaanka tallaalka, baahiyaha caafimaad, jirrooyinka ama xasaasiyadda.
- Naabiyada oo doorbida beddelka, doorbididda musquusha iyo hab dhaqanka guriga.
- Cuntooyinka carruurtu cunaan, wakhtiga cuntada caadooyinka/caadooyinka.
- Baahida nasashada/hurdada carruurta.
 - Ma ku seexdaan sariir, sariirtooda ama wada seexdaan?
 - Waa maxay heesaha iyaga u qalbi qaboojin kara?
 - Ma haystaan buug ay jecel yihiin, toy gaar ah ama buste?
 - Waqtiyadee bay badanaa nastaan/seexdaan maalintii?
- Waa maxay xafladaha iyo caadooyinka muhiimka u ah qoyskaaga?
- Barayaashu waxay soo dhaweyn doonaan wixii maclumaad ah ee aad jeceshahay inaad la wadaagto.
- Wuxaad kaloo heli doontaa maclumaad ku saabsan ilmahaaga oo aad jeelaan lahayd in barayaashu ogaadaan taas oo ka caawin doonta inay la falgalan ilmahaaga.

Siyaabo kale oo lagu kaalmeeyo canugaaga markay la qabsadaan adeegga carruurnimada hore

- Wakhti la qaado canugaaga adeegga - u sharax canugaaga hababka joogtada ah, u ciyaar, akhri sheekoooyinka una hees heesaha afkaaga.
- Taageer iyaga si ay ula xiriiraan carruurta kale. Tan waxaa laga yaabaa inay tahay uun inaad ku dhiirrigeliso inay ag fadhiistaan dadka kale, is bartaan carruurta kale, ku biirida waxqabadyada iyo ciyaaraha.
- Waqtii ku bixi inaad la hadasho canugaaga iyo dadka kale ee ku hadla isku luqad.
- canugaaga kala hadal waxa ay la kulmayaan oo dareemayaan: u xaqiji oo dhiirrigeli.
- Hubi in ilmahaagu garanayo cidda barayaashoodu yihiin, magacyadooda iyo inay u tegi karaan haddii ay u baahdaan wax caawimaad ah. Sii fursad ay ku bartaan iyagoo ku leh magacyada barahaaga iyo doorka kaalmo weydiisashada gargaarka.
- Mar walba macsalaamee intaadan bixin oo u xaqiji ilmahaaga inaad mar dambe soo noqon doonto. Waa fikrad wanaagsan in la dejiyo canugaaga adiga oo lagu kaalmeeyo in ay waxqabad la galaan baraha iyo/ama carruur kale ka hor intaadan bixin.
- Carruurta kala hadal hab raaca iyo bay'ada adeegga habeenka/subaxda ka hor inta aysan imaan si aad fursad ugu siisaan inay su'aalo ku weydiyaan iyo inaad ka jawaabtaan wixii welwel ah oo ay qabaan.
- Xusuusnow macallimiinta iyo barayaasha ilmahaagu inay halkaas u joogaan inay taageeraan adiga iyo ilmahaagaba intaad ku jirtaan adeegga.

Tixraacyo

Waaxda Waxbarashada iyo Tababarka, 2016. Qaab dhismeedka Barashada iyo Horumarinta Sannadaha Hore ee Fiktooriya.